

Projektbeskrivning för aktionsforskningsprojektet läsåret 2021/2022

Inledning

Regeringen beslutade 2010 att skolans verksamhet skall vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (skollagen (2010:800)), för att lyckas med detta tänker vi att aktionsforskningsprojekt även ska vila på kommunens forskningsstrategi (Hansson, 2014). Den uttrycker tydligt ett dubbelt syfte att lärare både kan vara med i studier som deltagare samt själv vara med och bidra till forskning. Eftersom regeringsbeslutet lämnat skolorna att själva tolka sitt uppdrag så har många skolor på flera olika sätt försökt att efterleva denna lag alltifrån att bli forskningskonsumenter till verklig seriös forskning. Vid Christinaskolan har arbetet hittills haft en övervikt av forskningskonsumtion. Fler av personalen på Christinaskolan behöver få lära sig mer om teoretisk och praktisk kunskap kring ett vetenskapligt arbets sätt med målet att integrera praktisk forskning i vår skola. Vi vill också sätta eleverna i främsta rummet i vårt forskningsprojekt. Lärare och forskare kan skriva hyllmeter om motivation och lärande men om inte eleverna själva känner motivation till lärandet är detta meningslöst. Därför vill vi i projektet ha med eleverna både initialt för att fånga deras syn på motivation, här och nu, men även intervju dem i slutet av projektet. Detta i linje med barnkonventionen som 2020, 1 januari också blivit en del av vår svenska lagstiftning. Där står skrivet att: "Barnens bästa ska betraktas vid alla beslut som rör barn" (Unicef, 2020) varför vi tycker att eleverna ska vara med i forskningsprojektet. Det står också att: Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad (Unicef, 2020). Eftersom detta rör sig om en högstadieskola så tycker vi att eleverna bör ha rätt att tycka till om sin motivation till lärande. Motivation till skillnad från lust till lärande har ett mål vilket Christina Wiklund skriver om i sin magisterexamensarbete (Wiklund, 2020). Hennes arbete handlade om lust till lärande till skillnad från detta projekt som kommer att handla om motivation till lärande.

Syfte och frågeställningar:

Ett övergripande syfte för oss i aktionsforskningsprojektet är att tillsammans studera hur vi arbetar med elevernas motivation och vad vi kan göra för att höja motivationen för eleverna för undervisningen.

Syftet med projektet är att tillsammans med eleverna hitta vilken undervisning och vilket förhållningssätt som motiverar våra elever till ökade kunskaper i ämnena.

- Hur tycker eleverna att lärarna ska motivera eleverna till fördjupade kunskaper i ämnena?
- Hur motiverar eleverna sig själva till fördjupade kunskaper i ämnena?
- Vilka metoder använder lärare för att motivera eleverna till fördjupade kunskaper i ämnena?
- Hur förhåller sig elever och lärare till korspunkten mellan ämnets tradition/kursplanernas centrala krav/ NP skolverkets-krav och elevernas delaktighet och motivation?

Bakgrund:

Under några träffar våren 2019 har lärarna på Christinaskolan suttit ner och pratat med varandra och identifiera olika områden som de känner att det saknas kunskaper kring. Först gjordes en snabb "brainstorm" över områden som skaver, där alla fick tycka till och komma

med sina åsikter, sedan kategoriserades dessa områden. Tio punkter handlade om elevers motivation, tre punkter om elever och grupper, tre punkter som var ämnesspecifika och två punkter som handlade om språk. Från dessa punkter valdes ämnesområdet motivation, för att så många lärare känner frustration över sin undervisningssituation och att det blir svårare och svårare att motivera eleverna till de arbetsområden som måste genomföras.

Vi träffades igen (24/4-19) och lärarna fick diskutera i grupp vad vi gör för att motivera elever idag, detta framkom i korthet:

Nuläget: Vad gör vi för att motivera eleverna idag?

Digitaliseringen hjälper till att nivåanpassa undervisningen vilket ökar motivationen. Vi involverar eleverna i lektionsinnehållet så de blir delaktiga. Vi tycker att det är viktigt att eleverna blir lyssnade till. Vi försöker att skapa bra relationer med eleverna. Vissa lärare använder yttre belöningssystem (20 stjärnor). Vi försöker att ha en klar struktur och välplanerade lektioner. Vi arbetar med att variera lektionernas innehåll och tänker på att byta aktivitet under ett lektionspass när det behövs. Vi försöker att ge direkt feedback genom digitala läromedel och även snabb feedback på prov och uppgifter. Vi tänker på att ge formativ bedömning i klassrumssituationen så mycket vi hinner med. Vi märker att historier kring ämnet engagerar och motiverar eleverna att lära sig mer. Det vi också ser genomgående är att om elevernas arbetsområde är kopplat till deras verklighet ökar motivationen.

Dilemman vi stöter på:

Vi har problem med för lite förberedelsetid/lektion för att skapa motiverande lektioner även om vi vet hur vi gör. Vi märker att annat intresserar eleverna mer än undervisningen. Vi märker att eleverna inte ser vitsen och nyttan med undervisningen. Vi tycker att många elever är individualister- de har alla olika behov på olika nivåer och det är svårt att räkna till.

Frågor vi får:

Hur skapar vi delaktiga och motiverade elever i vår undervisning?

Hur får vi eleverna att mentalt befinna sig i undervisningen?

Ovanstående reflektioner renderade i att motivation till lärande kändes passande, intressant och aktuellt för vår skola och det är ett område som engagerar oss alla. Dessutom står de i läroplanen om undervisningen och skolan:

Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem.

Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.

Skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.

Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad,

Alla ovanstående meningar är hämtade från läroplanens allmänna del, men som gäller i samtliga ämnen och övergripande i skolans alla verksamheter. Dessa tillsammans renderar ner i elevers motivation för lärande.

Aktioner, roller och spridning

För att nå djupare förståelse av vår praktik behöver vi kopplingen till en forskare som tillsammans med lärarna och rektor kan hjälpa till att lyfta tankegångarna på ett systematiskt sätt samt koppla nya insikter till forskning och på det sättet nå en fördjupad förståelse av vår praktik. Vi, lärare har mycket erfarenhet i arbetet med eleverna men ingen av den som är beprövad. För att kunna göra kunskapen systematisk och beprövad behöver vi hjälpen av en forskare samt hjälp med dokumentation och spridning (Minten,2013). Vi känner ett behov av att finna nya sätt att tänka och handla i vår egen praktik men även att känna tillit och sätta ord på vår inneboende kunskap på ett systematiskt sätt. Projektet kan bidra med att uppfylla målet att bygga en fungerande organisation kring forskning och utveckling på ett skol och praktikinära sätt. Men även att sakta men säkert införa ett forskningsbaserat reflekterande arbetssätt på Christinaskolan i enlighet med kommunens strategi för forskning och utveckling (Hansson 2014).

Vi tänker oss att utföra forskningscirkel, observationer av undervisning med lektionsanteckningar före och efter lektionerna samt intervjuer av elever och lärare. Men även att få sitta ner och diskutera didaktikens, vad, hur och varför frågor tillsammans med en aktionsforskare, Vad vi gör för att motivera våra elever? Hur gör vi för att motivera våra elever? Varför vi gör som vi gör för att motivera våra elever? Vi behöver också hjälp med att fokusera på olika metoder som vi sedan kan testa systematiskt i klassrummen och som utvärdering tänker vi intervjua eleverna före och efter utförd aktion. Dokumentation tänker vi oss kommer att ske dels med lektionsanteckningar för lärarna, dels med dokumentation av projektledaren under forskningscirkelarna. Redovisning av projektet kommer att ske för andra lärare under APT efter projektets utgång. För att få större spridning av resultaten kan rektor och deltagare redovisa resultat för andra lärare och rektorer på rektorskonferenser och nätverksträffar. Samt att projektet kan rendera till en forskningsartikel. För mer detaljerad tidsplan se nedan.

Etiska perspektiv:

För att följa de forskningsetiska principerna behöver studien beakta, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet (vetenskapsrådet, 2011). Då det

gäller information och samtycke måste syftet för studien tydligt förklaras för både elever och lärare som ingår i projektet men även de elever som kommer att sitta med i klassrummet men inte ingår som intervjupersoner i studien. Konfidentialitet och nyttjande är också viktigt att förklara för eleverna så de förstår vad detta innebär. Samt att de har rätten att dra sig ur studien när som helst. I och med att varje lärare för sina egna lektionsanteckningar och diskuterar tillsammans öppet blir den etiska situationen inte lika känslig för lärarna. Kollegorna som är med i projektet känner varandra väl och har redan befunnit sig inne på varandras lektioner vid ett antal tillfällen. Det som kan vara etiskt känsligt i detta projekt är intervjuer av elever där vi behöver deras tillstånd för att få höra deras åsikter.

En mycket viktig del av forskningsetiken rör frågor om hur personer som medverkar i forskning som försökspersoner eller informanter får behandlas. Det kan förefalla självklart att dessa personer i största möjliga utsträckning ska skyddas från skador eller kränkningar i samband med att de medverkar i forskning.

(Vetenskapsrådet, 2011)

Läraren befinner sig i en maktposition gent emot eleven eftersom den undervisande läraren ofta också är den betygssättande lärarna. Detta innebär en problematik då eleven kan förväntas vara positiva till förändringar enbart för att läraren förväntar sig ett positivt resultat på en ansträngning. Därför bör det inte vara en lärare som eleven träffar i sin undervisning som intervjuar eleven utan en lärare som för eleven är okänd. Även situationen att det är en vuxen som intervjuar en elev kan i sig vara en maktfaktor. Detta kan till viss del utjämnas genom att en vuxen intervjuar flera elever, så de känner styrkan i varandra. Även elevernas ålder spelar in. Vi tänkte oss intervju elever som är över 15 år, alltså elever i åk 9 för att de dels har en nioårig erfarenhet av skolan och många olika lärare, dels för att de ofta kan formulera sig bättre, har erfarenhet av många lektioner och kan börja titta tillbaka på sin högstadietid på skolan.

Tidplan och förutsättningar 2020-2021:

För tidsmässiga förutsättningar tänker vi oss träffar under hösten 2020 fram till 2021 års slut eller längre. Det kommer att finnas tid på onsdagar från klockan 14.00 till 16.00 för att kunna träffas och hålla forskningscirklar, A-dagar kan också vigras till aktionsforskningen beroende på hur de i detalj utformas och behov infinner sig. Organisationen kan till viss mån vara flexibel i samråd med forskare och ingående parter. Tidsaspekten är 1,5 år, alltså tre terminer. Den tredje terminen, hösten 2021 kan schema läggas så att tid kan frigöras för ingående personal, annat än onsdagar.

V 34–44 Samtliga deltagare i projektet har läst: Motivation och lärande av Einar och Sidsel Skaalvik.

V 44–52 Samtala, diskutera, studera vidare relevant forskning och litteratur i samråd med forskare. Vad finns skrivet om elevers motivation? Planering av elevintervjuer.

V 2–9 Intervjuer av elever med syfte att ta reda på vad som motiverar dem till sina studier i olika ämnen. Sammanställa intervjuerna samt reflektion kring intervjuernas resultat.

V 11–23 Utifrån elevernas intervjuer kring vad som motiverar dem, tillsammans med den kunskap om den forskning som studerats, ändra arbetssätt. Lärarna planerar i par en lektionsserie, för systematiska anteckningar före och efter utförda lektioner, var för sig för att

senare kunna jämföra upplevelser, där en lärare undervisar och en kollega iakttar som en reflekterande vän i klassrummet. Sammanställning och bearbetning av vårens resultat, vilka insikter har detta gett?

V 33-v 40 Planering och förändring av arbetssätt utifrån vårens insikter. Planering av ny lektionsserie med korrigeringar. Intervju av eleverna kring motivationen för ämnena. Hur har de uppfattat förändringarna?

V 41- v 51 Sammanställning av de kunskaper vi kommit fram till. Redovisning lokalt, under APT tid, regionalt på nätverksträffar och på rektorskonferenser.

Deltagare:

Rektor, Mona Marklund, högstadielärare från Christinaskolan i olika ämnen: Elisabeth Pettersson (Ma No, Magisterstuderande, lokal projektledare), Irja Wallmark (Fr, Eng), Annika Malm (Syv), Anna Lagerlov Nordsvahn (Ma, No, förstelärare), Caroline Lindgren (Tx, Eng, förstelärare), Birgitta Westerberg (Ma, No)

Mona Marklund, rektor på Christinaskolan i Piteå

Mona.marklund@pitea.se

0911-696670

Mobil: 070-2481401

Elisabeth Pettersson, magisterstuderande, projektledare

elisabeth.pettersson@pitea.se

0911-696693

Referenser:

Hermerén, G., & Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningssed*. In. Stockholm : Vetenskapsrådet.
Minten, E. (2013). *Forskning för klassrummet : vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken*: Stockholm : Skolverket.

Hansson, K (2014). *Skolans utveckling, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*. Barn- och utbildningsnämnden, Piteå kommun § 84 (Diariennr. 14BUN151).

Skaalvik, E, Skaalvik S (2018). *Moivation och lärande*. 4:e utgåvan. Litauen, Natur & kultur

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshem (Lgr 11)*. (rev 2019)

Tillgänglig på nätet: <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr11-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>. Hämtad 2020-09-22

Skollagen (2010:800: 5§) Tillgänglig på nätet: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800. Hämtad 2020-09-22

Unicef. (2020), Barnkonventionen, Tillgänglig på nätet: <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>. Hämtad 2020-09-22.

Wiklund, Christina (2020), *Det lustfyllda lärandet – Elevers och lärares diskursiva syn på hur lust att lära i skolan konstrueras*. Piteå